

MİLLÎ İRADENİN GERÇEKLEŞMESİ ŞARTLARI

Geçen hafta Prof. Bahri Savcı'nın "Millî İrade ve Muhtevası" başlığı altında ilginç bir yazısı çıktı. Prof. Savcı, bugün ve yakın gelecekte oyların kendi tarafında olduğuna inanan çevrelerin toplumun zinde kuvvetlerinin müdahale ve etkisinden kurtulmak için Atatürk'ten öğrendikleri millî irade ve Meclis egemenliği kavramlarına sarıldıklarını belirterek onların bu kavramları tamamen yanlış anladıklarını açıklıyor ve millî irade ve millî egemenlik muhtevasını, özet olarak şöyle tesbit ediyor:

1. Millî irade çoğunluğun mutlak iradesi, dilediğini yapma yetkisi değildir. Her şeyin üstünde kayıtsız şartsız dilediği tasarruflarda bulunabilen bir parlamento da olamaz. Millî iradeye azınlıkta kalanlar da dahildir. İcracısı, muhalefeti, denetleyicisi ile birlikte Millî iradeyi "Anayasada gösterilen organlar, Anayasada gösterilen yolda, Anayasaca çizilen sınırlar içinde, Anayasaca kurulan denetim mekanizması altında, millet adına uygularlar."

2. Anayasa organlarının aldığı tasarruflara toplumdaki diğer sosyal ve siyasal kuvvet merkezleri tesir eder. Gerçi zinde kuvvetler bir Anayasa organı olarak bir millî irade tasarrufuna sahip değildirler ama yapılan tasarruflara bir "katkı getiren reel, yaşayan kuvvet ve etki merkezleridir. Onların olumlu katkısını almadan her şeyin yapılamadığı da, bugün bir siyaset bilimi gerçeğidir."

Üstelik de Anayasa milletin Sosyal Paktı olarak, batılı siyasal ve felsefe biçimine ulaşmaya yönelmiş bütün siyasal ve sosyal akımlarına etkilerini gösterme yolunu açık tutmuştur.

3. Yalnız iktidardaki çoğunluk değil, muhalefet, denetleme ve diğer Anayasa organları ve anayasa dışı toplumsal kuvvet ve etki merkezleri hep bir arada alındığı zaman dahi bunlar vasıtasıyla tecelli eden Millî İrade dilediği yola sapmakta serbest değildir. Anayasa "müdür devlet" fikrine, toplumu ilerletme, "icracısı ve denetleyicisi ve tenkidcisi ile beraber bütün bu kuvvetleri tüm halk temelinde dayatmak ve onların tüm halk ifadesi olmasını, halk ile bir ayniyet kurmasını sağlamak" prensiplerine dayanır. Yâni Millî İrade toplumu ilerletici halkçı bir yön tutmak zorundadır.

4. Bu millî irade ve millî egemenlik anlayışı bizim yakın tarihimizin gerçeğine, bu kavramların Atatürk'ün liderliğinde yapılan millî kurtuluş savaşı sırasında kazandığı muhtevaya da pek uygundur. Bu muhteva şundan ibarettir:

- a) Hilâfetsiz, saltanatsız bir halk idaresi kurulması,
- b) Egemenliğin bir kişi, bir hanedan, bir zümre, bir oligarşi ile paylaşılmadan halkın tümüne mal edilmesi,
- c) Büyük köylü ve çalışan kitlenin, servetin ve siyasal kuvvetin kendisinde toplandığı belirli çevrelerce sömürülmekten kurtulup ekonomik ve siyasal mekanizmanın bu kitlenin varlığı ve etkisi altına konulması.

Olayların ve Partilerin Ötesi...

Prof. Savcı'nın bu görüşlerine katılmakla beraber, ortada yine de tartışılması ve bir neticeye bağlanması gereken bazı noktalar var kanısındayım.

Bir kez, bütün muhalefet, denetleme ve diğer anayasa organlarına ve anayasa dışı kuvvet ve etki merkezlerine rağmen yine de kabul etmek gerekir ki, memleket işlerinin yöneliminde ağır basan, normal olarak, oyların çoğunluğunu alıp iktidara geçen partinin parlamento çoğunluğu ve hükümet olarak yaptığı tasarruflardır. Prof. Savcı iktidar partisinin "bir seçim sisteminin kombinezonları sonucu kazanabilmiş olan ama gerçekte ülkenin tümüne oranla azınlıkta olan bir grubun iradesi"ni ifade edebileceğini kabul ediyor. Aslında küçük bir azınlığın iradesini temsil eden böyle bir parlamento çoğunluğu, o azınlığın çıkarına tasarruflarda bulunursa ve bu yüzden yaptığı tasarruflar toplumu ilerletme ve halkla ayniyet kurma prensiplerine aykırı düşerse muhalefet ve denetleme organlarının yetkileri ve anayasa dışı kuvvet merkezlerinin etkisi bu çoğunluğun bir çeşit davranışlarını önlemeye yetecek midir acaba? Anayasa sisteminin sağladığı denetleme sistemi, Anayasaya aykırılığı demokratik olarak ve isabetle tesbit edebilecek nitelikte midir? Anayasaya aykırı antidemokratik kanunların kaldırılması meselerinin bugünkü durumu bu sualleri akla getiriyor.

Dahası da var. Seçim kombinezonlarına lüzum kalmadan dahi, açık ve serbest seçimlerle de aslında azınlıkta kalan bir grubun iradesini tecelli edip bir parti çoğunluğun oyunu alabiliyor. Üstelik, muhalefette kalan partiler de benzeri azınlık gruplarının temsilcileri olarak parlamentoya girebiliyor. Parlamento teşkil eden partiler Prof. Savcı'nın milli iradenin muhtevasına dahil ettiği toplumu ilerletme ve halkla ayniyet kurma prensiplerini gerçekleştirebilecek nitelikte olmayabiliyor. Kısacası, sadece mekanik olarak oy pusulasının sandıklara atılıp toplanması Prof. Savcı'nın tesbit ettiği muhtevada bir milli iradenin tecellisine kâfi gelmiyor. Bunun için bazı sosyal şartların yerine getirilmesi gerekiyor, bu gereken şart da Prof. Bahir Savcı'nın milli egemenlik kavramının muhtevasına gayet haklı olarak dahil ettiği, "Büyük köylü ve çalışan kitlenin, servetin ve siyasal kuvvetin kendisinde toplandığı belirli çevrelerce sömürülmekten kurtulup, ekonomik ve siyasal mekanizmasının bu kitlenin varlığı ve etkisi altına konulması" şarttır.

Nasıl? Nasıl?

İşte bence meselenin düğüm noktası bundadır. Büyük köylü ve çalışan kitle ekonomik ve politik kuvveti elinde tutan "belirli çevrelerce" yani toprak ve sermaye sahibi sosyal sınıflar tarafından sömürülmekten kurtulmadıkça, ekonomik ve siyasal mekanizma bu kitlenin etkisi altına konulmadıkça, parlamento çoğunluğu, azınlığı, icracısı, denetçisi ve tenkitçisiyle bir arada tüm olarak alındığı takdirde dahi Prof. Savcı'nın anladığı anlamda bir milli iradeyi ve egemenliği temsil edemeyecektir. Prof. Savcı da bunu bildiği içindir ki "icracısı, denetleyicisi ve tenkitçisiyle beraber bütün bu kuvvetleri tüm halk temelinde dayatmak ve onların tüm halk ifadesi olmasını, halk ile bir ayniyet kurmasını sağlamak" prensibini ileri sürüyor.

Öyleyse, milli iradenin ve milli egemenliğin tam tecellisi için şart olan, bu sömürülmeden kurtarılma ve devlet cihazının köylü, kentli emekçi kitlelerin tesiri altına

konulması şartı fiiliyatta nasıl sağlanacaktır? Devlet yapacaktır denilemez, çünkü yukarıdaki tahlilde de gördük ki devlet otoritesinin somut temsilcileri ve icracıları olan hükümet ile parlamento, seçimlerle Meclise giren partilerden teşekkül ediyor, bu partiler ise memleketin bütününe oranla azınlıkta olan grupları temsil edebiliyor. Durum böyle olunca, iktidarı da, muhalefeti de müşterek bir zemin üzerinde anlaşarak Prof. Bahri Savcı'nın ileri sürdüğü, toplumu ilerletecek, emekçi kitleleri sömürülmekten kurtaracak ve böylece milli iradeyi gerçekleştirecek tasarruflarda bulunmaktan kaçınabileceklerdir.

Bugün beş yıllık plânın âkabeti, vergi kanunu tasarısında vergi yükünü dar gelirli üzerine yıkan özel sermaye çıkarına değişiklikler, toprak reformu ve toplu sözleşme ve grev kanunları tasarıları ve bunların çıkarılmasında gösterilen yavaşlık hep, Prof. Savcı'nın milli irade ve egemenliğin muhtevasına dahil ettiği toplumu ilerletmek, halkçılık ve sömürülmeden kurtarma prensiplerine aykırı düşen durumdadır.

Zinde Kuvvetler ve Millî İrade

Anayasa organları dışında toplumun etkileme ve kuvvet merkezleri olarak Prof. Savcı orduyu, üniversite gençliğini, hür basını, hür sendikayı, serbest fikir mihraklarını sayıyor.

Bunlardan birincisi, ordu, normal olarak politika alanının arka plânında varlığı ve manevi etkisiyle milli iradenin tecellisine katkı getirir. Çok kritik anlarda fiili müdahalede bulunduğu zaman ise, anayasa düzeninin normal işlemesi durumu değil, bir ihtilâl durumu söz konusudur ki, o ayrı bir konudur.

Gençlik, basın, sendika ve bütün diğer demokratik meslek, sanat, fikir dernekleri de ancak, yayınlar, bildiriler, yürüyüşler, mitingler gibi vasıtalarla halkoyunu aydınlatmak ve iktidardakileri dolayısıyla etkileme görevini yerine getirirler. Ama bu teşekküller “bir anayasa organı gibi milli irade tasarrufuna sahip ve haklı” olmadıkları için, dolaylı etkileme yollarından iktidardakileri toplumu ilerletme, halkla ayniyet kurma, kitleleri sömürülmekten kurtarma prensiplerine uygun tasarruflarda bulunmaya zorlayabilmeleri geniş teşkilât, kesif ve sürekli yayın ve propaganda, bütün teşekküller ve kuvvetler arasında cephe birliği isteyen zor bir iştir. Ve bugün bu çeşit teşekküllerin demokratik yollardan anayasa düzeni içinde siyasal mekanizmayı etkileyebilmek faaliyetleri büyük bir engelle karşı karşıyadır. Anayasaya aykırı antidemokratik kanunların hâlâ yürürlükte bulunması. Bu engel, Milli iradenin muhtevasına giren büyük köylü ve çalışan kitlenin sömürülmekten kurtulması ve devlet mekanizmasının bu kitlenin etkisi altına girebilmesi amacıyla bu kitlenin kendisinin serbestçe teşkilatlanıp siyasi parti faaliyetinde bulunmasını ve ilerici aydınların buna yardım etmesini de kösteklemektedir ve ilerici basının faaliyeti, gerek ilerici derneklerin gerekse emekçi kitlelerin siyasal hareketi bu kanunların daimi tehdidi altında yürütülmektedir!

Onun için bugün Anayasa organları dışındaki bütün etkileme ve kuvvet merkezlerinin demokratik mücadele hedefi anti-demokratik kanunların kaldırılması olmalıdır. Toplumda en çok gürültü koparan, dikkati çeken konular her zaman en önemli meseleler değildir. Nitekim gericiilerin son zamanlarda yazılan yayınları ve

faaliyetlerine gençliğin gösterdiği hassasiyet ve tepki de “komünist tahrik” diye vasıflandırılıp anti-demokratik kanunların tehdidi altına sokulmakta, zinde kuvvetler böylece sindirilmek istenmektedir. Anti-demokratik kanunlar kalktıktan sonradır ki ancak toplumdaki etkilenme ve kuvvet merkezleri tam tesirini gösterebilecek, köylü, kentli kitleler kendi partileri yoluyla hak ve menfaatlerini emniyetle savunabilecek ve halk seçimlerde kime, ne için oy verdiğini bilmeden oy pusulasını sandıkta atmak durumundan yavaş yavaş kurtarılacaktır. Ancak o zaman, ve bu şartlar gerçekleştiği nisbette Prof. Savcı'nın belirttiği [okunamadı] ile bir milli irade tecrübe edilebilecektir.

Vatan, 13 Ekim 1962